[TLP-WHITE]
Ниво 0

РЕПУБЛИКА БЪЛГАРИЯ
Комисия за енергийно
и водно регулиране

Вх. №……/…….2025 г.

ДО
Г-Н ПЛАМЕН МЛАДЕНОВСКИ
ПРЕДСЕДАТЕЛ НА КОМИСИЯТА
ЗА ЕНЕРГИЙНО И ВОДНО РЕГУЛИРАНЕ

ДОКЛАД
от
дирекция „Природен газ“ и
дирекция „Правна“

Относно: *Изменение и допълнение на Правилата за работа на организиран борсов пазар на природен газ от „Газов Хъб Балкан“ ЕАД*

УВАЖАЕМИ ГОСПОДИН ПРЕДСЕДАТЕЛ,

Със заявление с вх. № Е-15-66-10 от 25.04.2025 г. „Газов Хъб Балкан“ ЕАД (ГХБ ЕАД, борсовия оператор) е представило предложения за изменение и допълнение на Правила за работа на организиран борсов пазар на „Газов Хъб Балкан“ ЕАД (ПРОБППГ, обн. ДВ, бр. 56 от 06.07.2021 г.). В тази връзка със Заповед № З-Е-150 от 02.05.2025 г. на председателя на КЕВР е сформирана работна група, която да извърши преглед и анализ на представените от ГХБ ЕАД документи и в тази връзка да изготви доклад, проект на решение и проект на Правила за изменение и допълнение на Правила за работа на организиран борсов пазар (ПИД на ПРОБППГ) в съответствие с чл. 28 от Закона за нормативните актове.

С писмо с изх. № Е-15-66-10 от 21.05.2025 г. КЕВР е изискала от заявителя да представи мотиви за предложените изменения на ПРОБППГ. С писмо с вх. № Е-15-66-10 от 23.05.2025 г. ГХБ ЕАД е представило необходимата информация.

След обсъждане и анализ на относимите факти и обстоятелства се установи следното:

ГХБ ЕАД е титуляр на лицензия № Л-532-11 от 25.03.2021 г. за осъществяване на дейността „организиране на борсов пазар на природен газ”, издадена от КЕВР с Решение № Л–532 от 25.03.2021 г., респективно дружеството е оператор на организиран борсов пазар на природен газ. Съгласно чл. 21, ал. 1, т. 42 от Закона за енергетика (ЗЕ) по предложение на оператора на съответния борсов пазар КЕВР одобрява правила за работа на организиран борсов пазар на природен газ. В тази връзка, с решение по Протокол № 126 от 25.06.2021 г., по т. 2, КЕВР е одобрила ПРОБППГ, обн. ДВ, бр. 56 от 06.07.2021 г.

Също така, разпоредбата на чл. 175, ал. 3 от ЗЕ предвижда задължение за операторите на организиран борсов пазар на природен газ от 31.12.2025 г. да осигурят гарантиране на плащането по сключените сделки като сключат договори с лице, предоставящо клирингови услуги.

Със заявление с вх. № Е-15-66-10 от 25.04.2025 г. ГХБ ЕАД е представило предложения за изменение и допълнение на ПРОБППГ, а именно: за въвеждането на допълнителни пазарни услуги, включително услуги по клиринг и сетълмент чрез лице, предоставящо клирингови услуги, нова структура на пазарните сегменти, включително нови продукти, допълнителни изисквания към търговските участници и изисквания относно уреждане на участието на пазара на ГХБ ЕАД. В тази връзка, ГХБ ЕАД е посочило, че предвижда от 01.07.2025 г. да въведе клирингови договори на администрирания от него организиран борсов пазар на природен газ. Дружеството посочва, също, че на 24 юни 2024 г. е подписало споразумение с унгарската клирингова къща KELER CCP – лицензиран централен контрагент по смисъла на член 2, точка 1 от Регламент (ЕС) № 648/2012 на Европейския парламент и на Съвета от 4 юли 2012 година относно извънборсовите деривати, централните контрагенти и регистрите на транзакции за предоставяне на услуги по клиринг и сетълмент. В тази връзка, е предвидено отпадането на кредитната матрица предвид промяната в метода на управление на кредитния риск с въвеждането на клирингови услуги. ГХБ ЕАД предлага и изменения и допълнения на ПРОБППГ, произтичащи от Регламент (ЕС) 2024/1106 на Европейския парламент и на Съвета от 11 април 2024 година за изменение на регламенти (ЕС) № 1227/2011 и (ЕС) 2019/942 във връзка с подобряването на защитата на Съюза срещу манипулиране на пазара за търговия на едро с енергия (Регламент (ЕС) 2024/1106), който разширява задълженията за докладване на пазарна информация, увеличава правомощията на Агенцията на Европейския съюз за сътрудничество между регулаторите на енергия (ACER) и въвежда по-строги изисквания за предотвратяване на пазарни манипулации. ГХБ ЕАД предлага и изменения и допълнения на ПРОБППГ, чрез които се прецизират и актуализират процедурите и терминологията, с оглед постигане на съответствие с установената практика на борсовия оператор и с приложимите нормативни актове.

Предвид горното ГХБ ЕАД предлага изменения и допълнения на ПРОБППГ, в частта по: чл. 1; чл. 2; чл. 5; чл. 6; чл. 8; чл. 9; чл. 10; чл. 12; чл. 13; чл. 14; чл. 17; чл. 19; чл. 21; чл. 22; чл. 23; чл. 26; чл. 27; чл. 28; чл. 29; чл. 31; чл. 36; чл. 37; чл. 40; чл. 41; чл. 42; чл. 43; чл. 45; чл. 46; чл. 48; чл. 49; чл. 50, чл. 51; чл. 88; чл. 90; чл. 91; чл. 93, Глава шеста (наименование); чл. 94; чл. 95; Приложение № 1 - Определения; Приложение № 2 - Споразумение за членство и Приложение № 2А - Регистрационна форма. Предлага се да отпаднат Приложение 3 – Краткосрочен сегмент (Краткосрочни продукти), Приложение 4 – Дългосрочен сегмент (Дългосрочни продукти) и Приложение 5 – Общи условия към правилата за работа на платформата за търговия на „Газов Хъб Балкан“ – ЕАД, при участие на „Булгартрансгаз“ – ЕАД Правила за клиринг и сетълмент на пазара на ГХБ.

Съгласно чл. 16, ал. 1 от ПРОБППГ след одобрението на тези правила от КЕВР ГХБ ЕАД може да допълва, изменя и редактира след официалното одобрение от Съвета на директорите на дружеството. Всяко изменение на ПРОБППГ и/или на някое или всички приложения към тях подлежи и влиза в сила след одобрение от страна на КЕВР. Предвид посочената разпоредба и на основание чл. 21, ал. 1, т. 42 от ЗЕ, по предложение на оператора на организирания борсов пазар на природен газ е изготвен проект на Правила за изменение и допълнение на Правилата за работа на организиран борсов пазар на „Газов Хъб Балкан“ ЕАД (проект на ПИД на ПРОБППГ), който следва да бъде разгледани от КЕВР, като в хода на неговото разглеждане са приложими и относимите разпоредби на Закона за нормативните актове (ЗНА).

Съгласно чл. 28, ал. 1 и ал. 2 от ЗНА, в редакцията обн. ДВ, бр. 34 от 2016 г., в сила от 04.11.2016 г., проектът на нормативен акт се внася за обсъждане и приемане от компетентния орган заедно с мотивите, съответно доклада към него и предварителната оценка на въздействието по чл. 20 от ЗНА, като мотивите, съответно докладът, следва да съдържат: причините, които налагат приемането; целите, които се поставят; финансовите и други средства,

необходими за прилагането на новата уредба; очакваните резултати от прилагането, включително финансовите, ако има такива; анализ за съответствие с правото на Европейския съюз. Предвид разпоредбата на § 5 от Преходните и заключителни разпоредби към ЗНА, за приеманите от КЕВР подзаконови нормативни актове не се изисква изготвяне на предварителна оценка на въздействието по чл. 20 от ЗНА.

1. Причини, които налагат приемането на ПИД на ПРОБППГ:

Измененията и допълненията в ПРОБППГ, които са свързани с предоставянето на клирингови услуги, се налагат във връзка с изискването на нормата на чл. 175, ал. 3 от ЗЕ, която предвижда задължение за операторите на организиран борсов пазар на природен газ от 31.12.2025 г. да осигурят гарантиране на плащането по сключените сделки като сключат договори с лице, предоставящо клирингови услуги. В тази връзка, проекта на ПИД на ПРОБППГ съдържа норми, които регламентират условията и реда за предоставяне на клирингови услуги, включително: управлението на кредитния риск, клиринга и сетълмента на сключените сделки на анонимните сегменти на пазара на ГХБ ЕАД.

Проекта на ПИД на ПРОБППГ регламентира цялостната дейност на борсовия оператор на природен газ, като добавя нови продукти в пазарните сегменти, както следва: сегмент за предлагане на спот продукти (краткосрочен сегмент); сегмент за предлагане на дългосрочни продукти (дългосрочен сегмент); сегмент за администриране на двустранни договори на неанонимен принцип (OTC сделки) и сегмент за предлагане на брокерски услуги. Тези изменения са необходими с оглед по-голяма гъвкавост при предлагането на продукти на пазара на природен газ, предвид неговата динамичност.

На следващо място, приетия Закон за въвеждане на еврото в Република България (обн. ДВ, бр. 70 от 2024 г.) налага изменения и допълнения в чл. 40 от ПРОБППГ с оглед предстоящото приемане на единната валута.

Проекта на ПИД на ПРОБППГ съдържа и норми с оглед прецизиране на правилата въз основа на натрупания практически опит от работата на борсовия пазар и неговото администриране, както и поради необходимост от актуализиране и допълнително регламентиране на норми.

2. Целите, които се поставят:

Основната цел на проекта на ПИД на ПРОБППГ е да уреди ефективното въвеждане и управление на клирингови услуги на организирания борсов пазар на природен газ на ГХБ ЕАД от клиринговата къща KELER CCP - в качеството й на централен контрагент отговарящ за управлението на кредитния риск, клиринга и сетълмента на анонимните сегменти на пазара на „Газов Хъб Балкан“ ЕАД. Въвеждането на клирингови услуги цели повишаване на сигурността и предвидимостта при изпълнение на борсовите сделки, редуциране на кредитния риск между страните и увеличаване на прозрачността и пазарната ликвидност, в съответствие с утвърдените практики на европейските енергийни борси.

В тази връзка са предвидени изменения в следните разпоредби на ПРОБППГ: чл. 1, ал. 6, чл. 11, чл. 17, ал. 1, чл. 19, чл. 21, чл. 23, чл. 26, чл. 28, чл. 31, чл. 36, чл. 37, чл. 45, чл. 46, чл. 48, чл. 50 и чл. 51.

Предвидените изменения в чл. 1, ал. 13, чл. 2, ал. 2, ал. 3, чл. 5, ал. 10, чл. 91, 93, 94, 95, както и в Дефинициите – Приложение 1 от проекта на ПИД на ПРОБППГ позволяват на ГХБ ЕАД да изпълнява ефективно вменените му нови задължения съгласно Регламент (ЕС) 2024/1106 относно докладването пред ACER на данните за нареждания и сделки с енергийни продукти на едро в качеството му на организиран пазар и регистриран механизъм за докладване. По отношение на докладването по Регламент (ЕС) № 1227/2011 на Европейския парламент и на

Съвета от 25 октомври 2011 година относно интегритета и прозрачността на пазара за търговия на едро с енергия към ACER в случай на двустранни договори, са инкорпорирани текстове във връзка с отговорността за подаване на коректни данни. Премахва се възможността пазарните участници да използват други регистрирани механизми за докладване (RRM), което засилва отговорността на борсовия пазар.

Проектът на ПИД на ПРОБППГ предвижда редакционни изменения в сегмента за администриране на двустранни договори (OTC-trading) на неанонимен принцип.

Предвиденото в чл. 2, ал. 1 предложение цели да отрази отпадането на Програмата за освобождаване на природен газ в ЗЕ, както и да обособи възможността за администриране на двустранни договори на неанонимен принцип в отделен сегмент "Администриране на Двустранни договори".

Предложение за изменение в чл. 8, ал. 2 цели улесняване на смяната на тарифния план на търговците, и осигуряване на по-голяма гъвкавост и оптимизация на процеса при търговия.

За целите на ценовото сравнение с други газови пазари и подобряване на пазарната интеграция е предвидена и възможността за формиране на ценови индекси и бенчмарк анализи на база на сключените сделки с клирингови продукти – краткосрочни и дългосрочни. Предвижда се възможността за създаване на методика за определяне на сетълмент цена за дългосрочните продукти, чрез която да се създаде прозрачност и яснота за начина на образуване на съответните цени с оглед предвидимост.

На следващо място, измененията и допълненията на проекта на ПИД на ПРОБППГ целят постигане на по-голяма яснота и прецизност при прилагането на правилата и въвеждане на най-добрите практики, установени в хода на работата на организирания борсов пазар на природен газ.

3. Финансови и други средства, необходими за прилагането на новата уредба:

Приемането и прилагането на ПИД на ПРОБППГ не е обвързано с разходи за държавния бюджет.

4. Очаквани резултати от прилагането:

Приемането и прилагането на ПИД на ПРОБППГ като резултат ще доведе до повече яснота, сигурност и предвидимост в отношенията между пазарните участници на организирания борсов пазар на природен газ - администриран от ГХБ ЕАД, оператора на организиран борсов пазар на природен газ и клиринговата къща KELER CCP в качеството й на централен контрагент. Въвеждането на допълнителни продукти и услуги, предлагани на пазара на ГХБ ЕАД отразява нуждите на пазарните участници и ще повлияе положително върху цялостната ликвидност на пазара на природен газ в Р България.

5. Анализ за съответствие с правото на Европейския съюз:

Предложеният проект на ПИД на ПРОБППГ е в съответствие и не нарушава основни права и принципи от правото на Европейския съюз. Проектът на ПИД на ПРОБППГ е съобразен с изискванията на: Регламент (ЕС) № 312/2014 г. от 26 март 2014 година за установяване на Мрежов кодекс за балансиране на газопреносните мрежи (Регламент (ЕС) 312/2014) и Регламент (ЕС) № 1227/2011 относно интегритета и прозрачността на пазара за търговия на едро с енергия, който е регламент на ЕС, изменен с Регламент (ЕС) 2024/1106 на Европейския парламент и на Съвета от 11 април 2024 година за изменение на регламенти (ЕС) № 1227/2011 и (ЕС) 2019/942 във връзка с подобряването на защитата на Съюза срещу манипулиране на пазара за търговия на едро с енергия.

При одобряване на проекта на ПИД на ПРОБППГ следва да бъде проведена процедурата в съответствие с разпоредбите на ЗНА, Административнопроцесуалния кодекс и ЗЕ. Проектът на ПИД на ПРОБППГ следва да бъде публикуван на интернет страницата на КЕВР, ведно с доклада, съдържащ мотивите, както и на Портала за обществени консултации. Следва да бъде проведено обществено обсъждане на проекта, като на заинтересованите лица бъде предоставен подходящ срок за изразяване на становища и предложения по проектите. С представените предложения ГХБ ЕАД предвижда да въведе от 01 юли 2025 г. клирингови договори на организирания борсов пазар на природен газ администриран от дружеството. В тази връзка е необходимо да се приложи предвидената в чл. 26, ал. 4, изр. второ възможност Комисията да определи друг срок, но не по-кратък от 14 дни, за предложения и становища по проекта на ПИД на ПРОБПЕЕ от публикуването му за обществени консултации.

Предвид гореизложеното и на основание чл. 14 и чл. 21, ал. 1, т. 42 от Закона за енергетиката, чл. 16 от Правилата за работа на организиран борсов пазар на природен газ на „Газов Хъб Балкан“ ЕАД, чл. 26 от Закона за нормативните актове, чл. 43, ал. 1, чл. 49 и чл. 51 от Правилника за дейността на Комисията за енергийно и водно регулиране и на нейната администрация, предлагаме на Комисията да обсъди следните

Р Е Ш Е Н И Я:

1. Да приеме настоящия доклад;

2. Да приеме проект на Правила за изменение и допълнение на Правилата за работа на организиран борсов пазар на природен газ на „Газов Хъб Балкан“ ЕАД;

3. Да насрочи обществено обсъждане на проекта по т. 2, като на участниците в него се осигури възможност и за дистанционно участие;

4. Да определи дата, час и място за провеждане на обществено обсъждане на проекта по т. 2, които да бъдат публикувани на интернет страницата на Комисията;

5. Да публикува проекта по т. 2, както и доклада, на интернет страницата на Комисията за енергийно и водно регулиране и на Портала за обществени консултации;

6. Да определи 14-дневен срок за предложения и становища по проекта по т. 2 в процедурата за обществено обсъждане по реда на Закона за енергетиката и в процедурата за обществена консултация по Закона за нормативните актове.

Приложение: Проект на Правила за изменение и допълнение на Правилата за работа на организиран борсов пазар на природен газ от „Газов Хъб Балкан“ ЕАД.